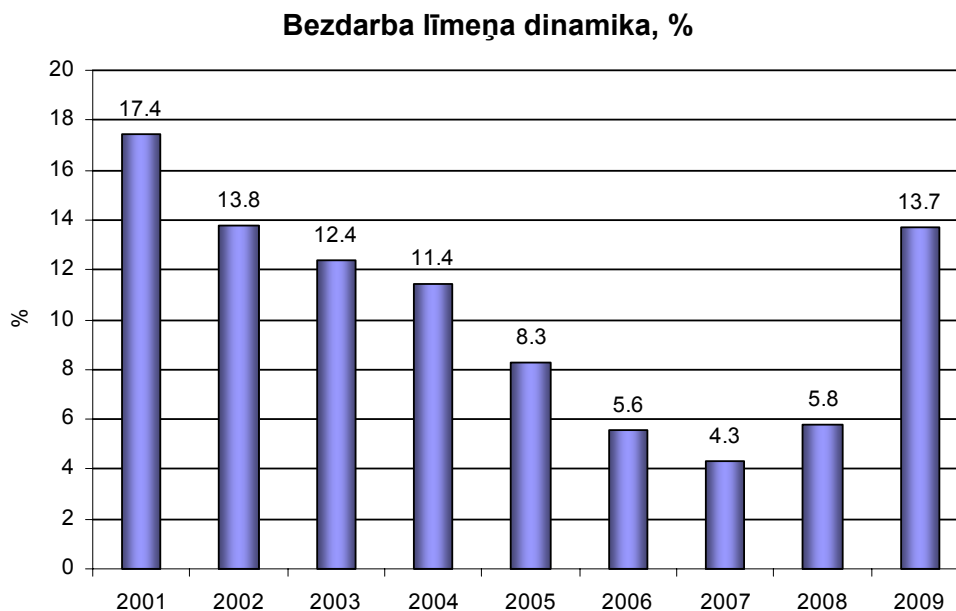

Uzņēmējdarbības vide

Darbspēks un nodarbinātība

2009.gadā Lietuvā turpināja pieaugt bezdarbnieku skaits un strauji samazināties nodarbināto skaits. 2008. gadā nodarbināto skaits bija 1 520 000, bet 2009. gadā tas samazinājās par 6100 un sasniedza 1 415 900. 2009.gadā Lietuvā reģistrēti 225 100 bezdarbnieki, kas ir par 130 800 bezdarbniekiem vairāk nekā 2008. gadā.

Bezdarba līmenis 2009.gadā, salīdzinot ar 2008.gadu, pieauga vairāk kā par 7,9 procentu punktiem un sasniedza 13,7%.

Avots: Lietuvas statistikas departaments - www.stat.gov.lt

2009. gadā aptuveni 16% strādājošo bija nodarbināti rūpniecībā, tirdzniecībā - 18%. 2009.gadā gandrīz visās nozarēs samazinājās darbinieku skaits, izņemot finansēs un apdrošināšanā, kā arī dažās valsts pārvaldes jomās.

Lietuvā 2009.gadā lielākais skaits vakanču bija tieši pakalpojumu sektorā, kas veidoja aptuveni 60% no brīvajām darba vietām, darbinieku trūka lauksaimniecībā un mežsaimniecībā, kā arī mazkvalificētajos darbos. Zemnieki apsver iespēju aicināt darbā viesstrādniekus no Moldovas, Ukrainas un Baltkrievijas. Lietuvas lauksaimniecības sektorā strādā aptuveni 9% no nodarbinātajiem iedzīvotājiem.

Avots: Lietuvas darba birža - www.ldb.lt

Lietuvas statistikas departaments - www.stat.gov.lt

Darba likumdošana

Darba tiesiskās attiecības regulē Lietuvas Republikas Darba Likums, kas stājās spēkā 2002.gada 4.jūnijā.

Darba līgums slēdzams rakstiski divos eksemplāros. Par likumam atbilstošu darba līguma noslēgšanu atbildīgs ir darba devējs.

Darba samaksa nedrīkst būt mazāka par valstī noteikto minimālo mēnešalgu – 800 LTL (~160 Ls).

Parastā darba nedēļa ir 40 stundas gara. Darba nedēļa nedrīkst pārsniegt 48 stundas. Darba devējs var norīkot darbā ārpus paredzētā darba laika tikai ārkārtas gadījumos.

Likums paredz gadskārtējo atvaļinājumu vismaz 28 kalendārās darba dienas.

Uzņēmējdarbības formas

Uzņēmuma reģistrāciju Lietuvā regulē ne tikai juridiskas personas reģistrēšanas noteikumi, bet arī likumi par dažādiem uzņēmējdarbības veidiem un citi normatīvie akti. Uzņēmums reģistrējams Lietuvas uzņēmumu reģistrā. No reģistrēšanas brīža uzņēmums iegūst juridiskas personas statusu ar tiesībām un pienākumiem, kļūst par prasītāju vai atbildētāju tiesā, kā arī drīkst nodarboties ar komercdarbību.

Lai reģistrētu uzņēmumu, vispirms 10 dienu laikā notariāli apstiprināmi sabiedrības statūti un citi dokumenti, ko nosaka likums. Pēc tam tie iesniedzami uzņēmumu reģistrā, kas 10 dienu laikā kopš dokumenta iesniegšanas brīža pieņem lēmumu par sabiedrības, filiāles vai pārstāvniecības reģistrāciju.

Lietuvas Civillikums (pieņemts 2001.gada 1.jūlijā) regulē uzņēmuma dibināšanu, juridisko statusu, uzņēmuma vadības struktūru un vadības atbildību, likvidāciju un reorganizāciju.

Biežāk sastopamie uzņēmējdarbības veidi:

- Slēgta akciju sabiedrība (UAB) (96% no visiem Lietuvas uzņēmumiem ir šāda veida uzņēmums)
- Atklāta akciju sabiedrība (AB)
- Filiāle (*Branch*) vai pārstāvniecība
- Asociācija
- Zemnieku saimniecība (ZUB)
- Valsts uzņēmums u.c.

Dibinot uzņēmumu Lietuvā pārsvarā izvēlas slēgtu akciju sabiedrību (UAB):

- Slēgtu akciju sabiedrību var dibināt viens vai vairāki akcionāri. Maksimālais akcionāru skaits nedrīkst pārsniegt 250.
- Minimālais sākumkapitāls ir 10 000 LTL (2900 EUR), kas iemaksājams uzņēmuma bankas kontā.
- Akcionāru saistības pret uzņēmumu nosaka ieguldījumu lielums.
- Par uzņēmuma pārvaldes struktūru lemj akcionāru sapulce.

Atklāta akciju sabiedrība:

- Uzņēmumu dibina viens vai vairāki akcionāri, kuru skaits nav ierobežots.
- Minimālais sākumkapitāls ir 150 000 LTL (aptuveni EUR 43 500), kas ieskaitāms uzņēmuma bankas kontā.
- Akcionāru saistības nosaka ieguldījumu apmērs uzņēmumā.
- Uzņēmuma vadības struktūru nosaka vispārējā akcionāru sapulce.
- Uzņēmumā jābūt uzraudzības padomei vai valdei

Gan Lietuvas, gan ārvalstu uzņēmumi Lietuvā var dibināt filiāles (*branch*) un pārstāvniecības. Šiem uzņēmumiem nav juridiskas personas statusa.

Filiāle (*branch*) vai pārstāvniecība:

- mātes uzņēmums atbild par filiāles (*branch*) vai pārstāvniecības saistībām
- filiāle var nodarboties ar tirdzniecību atbilstoši mātes uzņēmumam nosacījumiem
- pārstāvniecība var nodarboties ar tirgus izpēti, bet nevar veikt komercdarbību
- vismaz vienam uzņēmuma vadītājam jābūt Lietuvas rezidentam
- nav jāveic uzņēmuma audits

Uzņēmuma reģistrācija izmaksā aptuveni 850 EUR, kas ietver gan notāra pakalpojumus, gan uzņēmuma reģistrāciju un dokumentu tulkošanu.

Uzņēmumam ar ārvalstu kapitālu var piederēt nekustamais īpašums.

Nodokļu sistēma

Lietuvā ir viena no labvēlīgākajām nodokļu politikām starp ES dalībvalstīm. Lietuvā ir 7 galvenie nodokļu veidi.

Tiešie nodokļi:

- uzņēmuma ienākuma nodoklis,
- iedzīvotāju ienākuma nodoklis,
- nekustamā īpašuma nodoklis,
- zemes nodoklis,
- mantojuma un dāvinājuma nodoklis.

Netiešie nodokļi:

- pievienotās vērtības nodoklis,
- akcīzes nodoklis,
- azartspēļu un izlozes nodoklis.

Uzņēmuma ienākuma nodoklis

Uzņēmuma ienākuma nodokļa pamatlīdzība ir 15%. Tiem uzņēmumiem, kuru ienākumi no lauksaimniecības darbībām ir vairāk kā 50% no kopējiem ienākumiem, piemēro 5% uzņēmuma ienākumu nodokli. 5% nodokli piemēro arī sīkuzņēmumiem (nodarbina līdz 10 cilvēku un gada ienākumi nav lielāki par 500 000 LTL). Ja no 2009. līdz 2013. gadam investēts tehnoloģijās, tad ar uzņēmuma ienākumu nodokli apliek tikai 50% no uzņēmuma peļņas.

Ieturamais nodoklis

Ieturamā nodokļa likmes:

- Dividendes nerezidentiem 15%;

- Procentu maksājumi 10% (nepiemēro Eiropas ekonomiskās zonas uzņēmumiem un to valstu uzņēmumiem, ar kurām noslēgta vienošanās par dubulto nodokļu neaplikšanu)
- Autoratlīdzība nerezidentiem 10%; ar 2011. gada 1. jūliju nav spēkā 10% ieturamais nodoklis ES uzņēmumiem.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākumus apliek ar 15% ienākumu nodokli. Darba ņēmējam Lietuvā ir jāreģistrējas Valsts Nodokļu inspekcijā un jāsaņem nodokļu karte. Lietuvā no algas tiek ieturēts pensiju nodrošinājuma nodoklis 3% apmērā (darba devēja daļa 30,98%-31,7%), 6% veselības apdrošināšanas nodoklis, bet pašnodarbinātajiem 9% no minimālās ikmēneša algas. Neapliekamais minimums ir 669 LTL (~ 194 EUR). Minimālā alga valstī ir 800 LTL (~232 EUR).

Pievienotās vērtības nodoklis

Rezidentiem (fiziskām vai juridiskām personām) jāreģistrējas kā PVN maksātājiem, ja ienākumi no uzņēmējdarbības 12 mēnešu laikā pārsniedz 100 000 LTL (~28 962 EUR).

Pievienotās vērtības nodokļa pamatlikme no 2011. gada 1. janvāra ir 21% un piemērota lielākai daļai preču un pakalpojumu. Samazinātās pievienotās vērtības nodokļa likmes ir 5%, 9% un 0%:

- 9% piemēro iespieddarbiem (presei, grāmatām, citām publikācijām), viesnīcu pakalpojumiem, apkurei un karstā ūdens padevei,
- 5% – medicīniskiem pakalpojumiem un farmācijas precēm.

Akcīzes nodoklis

Ar 2011.gada 1.janvāri spēkā šādas akcīzes nodokļa izmaiņas:

- par 27% tiek samazināts akcīzes nodoklis etila alkoholam (3200 LTL/hl)
- paaugstināts akcīzes nodoklis cigaretēm (sākot no 221 LTL/1000 cigaretēm un tml. izstrādājumiem);
- lai veicinātu videi draudzīgas degvielas izmantošanu un samazinātu kopējos transporta izdevumus, ar akcīzes nodokli neapliek dabasgāzi, kuru izmanto kā degvielu sabiedriskajam transportam.

Nekustamā īpašuma nodoklis

Atkarībā no pašvaldības nekustamā īpašuma nodoklis ir 0,3%-1% no nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības.

Loteriju un azartspēļu nodoklis

Loterijām tiek piemērots 5% nodoklis. Bingo, totalizatoram un derībām tiek piemērots 15% nodoklis. Fiksēta nodokļu likme tiek piemērota arī azartspēļu automātiem un galda azartspēlēm.

Avots: Lietuvas finanšu ministrija - <http://www.finmin.lt/web/finmin/home>; Lietuvas nodokļu pārvalde – www.vmi.lt